

SOLI DEO GLORIA

EVANGÉLIUMI, KÖZÉLETI FOLYÓIRAT

ÁLDOTT, BÉKÉS, SZERETETBEN GAZDAG KARÁCSONYT KÍVÁNUNK!

*„Isten! kit a bölcs lángesze fel nem ér,
Csak titkon érző lelke ohajtva sejt:
Léted világít, mint az égő
Nap, de szemünk bele nem tekinthet.”*

Berzsenyi Dániel így fogalmazta meg Fohász című versében a hit csodáját, ajándékát és egyben a korlátait is. Ez az evangéliumi folyóirat a közösségi életünk színterén igyekszik megjeleníteni ezt a csodát, ezt az ajándékot, és természetesen a gyarló ember szép törekvéseit. Az ebben való osztozásra hívjuk a kedves olvasókat és a szerzőket egyaránt.

FEKETE PÉNTEK UTÁN TISZTA KARÁCSONYT!

Advent van. Ünnepre készül az ország. Még emlékszem gyermekkoromból, amikor köztéri plakátok hirdették a bronzvasárnapot, mint a karácsonyi bevásárlás első „kereskedelmi” napját. Szűk három héttel 24-e előtt kezdődött csak a vásárlási láz, s előtte nem igen foglalkoztunk az ajándékgyűjtögetéssel. Pár éve már azon sem lepődöm meg, hogy egyes üzletek november elején karácsonyi díszbe öltöznek, és az egész hónap a leárazásokról szól. Szépen lassan ehhez is hozzászoktunk, ahogy a Mindenszentek napját felváltó Halloweenhez, vagy a szerelmesek napjává kikiáltott Valentin naphoz. Megszoktuk. Ahogy azt is, hogy november 1-jén nem a szeretteinkre való emlékezés a fő időtöltés, hanem az idétlen jelmezes ijesztgetés és viháncolás. Az elcsendesedés fölött a zajongás, a békés emlékezés helyén pedig a harsányság veszi át a hatalmat.

Időről időre felteszem magamban a kérdést: meddig lehet ezt még fokozni... Meddig szűremkednek be a pirosbetűs ünnepek mellé – olykor azok helyére – újabb, a fogyasztást középpontba helyező események?

A legújabb ilyen – lassan ünnepnappá avanszálódott – program a Black Friday. Egyesek jobban várják, mint magát a karácsonyt. Készülnek rá, és hetekkel korábban eltervezik, mennyit és hogyan költenek majd el a fekete péntek keretében. Egyik ismerősöm odáig jutott ebben a tervezésben, hogy egyenesen szabadnapot vett ki – és gyanítom, ezzel nem volt egyedül – azért, hogy már kora reggel a számítógép előtt vagy az okoste-

fonja mellett ülve, fekvőben böngéssze az akciókat a világhálón. Igen, egyesek számára fontos, hogy kellő idő jusson a vásárlásra, az okosnak hitt bevásárlásra. Mert, hát valójában sem időt, sem pénzt nem takarítunk meg azzal, ha a Black Friday keretében szerezzük be az ajándékokat: a legújabb statisztikák szerint mintegy 20 százalékkal költünk többet a fekete pénteknek „köszönhetően” az adventi időszakban.

Akkor hol itt a spórolás, amiért elvileg tízezrek ülnek monitorok elé, az „okos-költés” reményében? Jól kitalált trükk ez, hogy olyan dolgokat is megvegyünk ezen a napon, amire voltaképp sem nekünk, sem a megajándékozni kívánt szeretteinknek nincs szükségük. Zseniális marketing stratégia ez a globális fogyasztás megtervezőitől. S közben nem csak a pénztárcánk lesz üres, hanem szép lassan eltűnnek az igazi ünnepek, az igazi értékek az életünkben.

Minden kornak megvoltak azok a törekvései, amelyek a hagyományok – leginkább keresztyén tradíciók – lebontására irányultak. A szovjet diktatúra időszakában a karácsony átkeresztelésével operáltak, és fenyőünnepnek hívták szívesebben az egyik legszentebb ünnepünket. A húsvét még csak véletlenül sem szólt Krisztus kereszthaláláról és a feltámadásról, ahogy augusztus 20-a sem az államalapításról és Szent Istvánról. Lett helyette kenyérünnep, de a vérmesebbek inkább a kommunista alkotmányozás ünnepeként emlegették.

Ma már nincs Szovjetunió. Nincs kommunizmus. Helyette

van globalizáció és féktelen fogyasztás. A rendszer célját tekintve mindegy, hogy mi váltja fel az igazi ünnepet, a lényeg, hogy ne a hitről, ne a keresztyénségről, ne a hagyományok ápolásáról szóljon, hanem csakis a pénzköltésről, a hedonista vágyak féktelen kielégítéséről.

Nekünk, hívó keresztyéneknek talán megadatik, hogy jobban ragaszkodjunk az ünnep valódi lényegéhez. Bár nagy a kísértés, érdemes távolabb maradnunk azoktól a globális erőktől, amelyeknek nem számít az ember, csakis a profit.

Ahogy minden területén az életnek, a karácsonyi bevásárlásban is fontos a mértékletesség. Ne csak törekedjünk lélekben, tegyünk fizikailag is azért, hogy az ünnepre hangolódás ne az ajándékok féktelen hajszolásában, az ünnepi menü végeláthatatlan előkészületeiben merüljön ki, sokkal inkább szóljon az egymásra figyelésről, az elcsendesedésről, a Biblia fellapozásáról és az imádságról. Adjunk hálát Urunknak azért, hogy elküldte gyermekét közénk. Gondoljunk arra az egyszerűsége, ahogy Jézus közénk, emberek közé megérkezett. Az Ő példája mutatja meg a legjobban ezen a földi világon, hogy az igazán nagy és tartalmas dolgok sohasem hordanak díszes külsőt. A valódi boldogság ott lehet a legszegényebb családok asztalánál is karácsonykor. Rajtunk áll, hajlandóak vagyunk-e meglátni Isten akaratát a Black Friday árnyékában. Tegyük azért, hogy a fekete péntek után tiszta legyen a karácsonyunk!

*Dr. Szilvay Balázs
főszerkesztő*

„TE VAGY A JÉZUSKA?”

Anyaként az ünnep közeledtével újra és újra előkerül kisgyermekemtől a kérdés: ki hozza Karácsonykor az ajándékot, és hogyan kerül a fa alá.

Cilinek és Eminek, a hároméves ikreknek még viszonylag könnyű elmondanom az ünnepvárás csodáját, de a hét esztendőes Julcsinál már egyre több a kérdés, és lassan kezd lehullni a lepel az ajándékozás misztériumáról. Mindenesetre idén még megírtuk a levelet – lehet, hogy utoljára – az anygalkának és reméljük, el is olvassa azt. ☺

Az anygalkának – máshol Jézuskának – írt sorokkal kapcsolatban egy hasonló cipőben járó anyukától olvastam a facebookon az alábbi történetet és úgy gondoltam, érdemes megosztani másokkal is. Érdemes, mert szép válasz a nyiladozó értelem kíváncsiságára; olyan válasz, amely nem romba dönti az álmokat, hanem ha más formában is, de tovább élteti.

(Szilvia Gabriella)

Egy édesanya egyszer egy kis papíroson kapta a kérdést lányától: „Anya, te vagy a Jézuska?”

„Kedvesem! Nagyon jó kérdést tettél fel, és tudom, hogy már egy ideje gondolkozol rajta. Szeretnék jól válaszolni neked, de nem is olyan könnyű. A válasz az, hogy nem, nem én vagyok a Jézuska. Az ajándékokat én hozom, ez igaz. Én figyelek rád hónapokon át, hogy tudjam, mi okozna neked igazán örömet. Én választom ki, és én is csomagolom be őket, pont úgy, ahogy az én anyukám is tette, amikor még kislány voltam, és ahogy az ő anyukája is annak idején. (És igen, Apa is segít benne.)

Elképzelem, ahogy majd te is megteszed ezt a te gyerekeidért, és tudom, hogy mekkora öröm lesz látnod az arcukat, amilyen izgalommal bontják ki az ajándékait, és jobban ragyognak, mint a karácsonyfa. De te sem leszel ettől Jézuska. A Jézuska hatalmasabb, mint bármelyik személy, és jóval régebb óta végzi a dolgát, mint amióta mi élünk. Amit ilyenkor tesz, az egyszerű, de nagyon fontos. Megtanítja a gyerekeket arra, hogy hogyan higgyenek valaminek, amit nem látnak a saját szemükkel, vagy nem tudnak meg-

A kép illusztráció

érinteni. Ez egy nagy feladat, és nagyon fontos feladat. Az életed során mindig szükséged lesz arra, hogy hinni tudj: magadban, a barátaidban, a tehetségedben, a családotban. Szükséged lesz arra is, hogy hinni tudj olyasmiben, amit nem tudsz megmérni, nem tudod a kezredbe fogni, vagy bizonyítani, hogy létezik. Ilyen például a szeretet, az a hatalmas erő, ami onnan legbelülről világítja be az életed, még a legsötétebb, leghidegebb pillanatokban is.

A Jézuska egy tanító, és én a tanítványa vagyok. Igyekszem jól csinálni. Most már ismered a tit-

kot is, hogy hogyan jut be a házakba láthatatlanul, hogy a fa alá tegye az ajándékokat: azok az emberek segítenek neki, akiknek a szívét örömmel töltötte meg. Olyan emberek, akiknek tele van a szívük szeretettel és örömmel, mint Apa és én, segítünk a Jézuskának megtenni valamit, ami amúgy lehetetlen lenne, ha jobban belegondolsz.

Úgyhogy nem, nem én vagyok a Jézuska. Jézuska a szeretet, a várás, a remény, a hit és a boldogság. De az ő csapatában vagyok, és most már te is benne vagy. Segítesz?”

CSAK A KLASSZIKUS AKTUÁLIS!

Az alábbiakban a 20. századi budapesti tudós-lelkipásztor, pasztorál-pszichológus, dr. Gyökössy Endre gondolataival hívjuk kedves olvasóinkat a karácsony és a karácsonyunk megfontolására. Azt követően pedig szintén Gyökössy Endre megragadó imádságához csatlakozhatunk. (B.Z.)

Fedezzük fel a karácsonyt!

A harmincéves háborúban Wallensteinnel folytatott csatái közben Adolf Gusztáv svéd király (1611-1632) egy katonatisztje súlyos sebet kapott. Egy észak-német család fogadta be. Éltre ápolták a csatából lemaradt svéd tisztet. Amikor az sebeiből úgyahogy felgyógyult, ősz táján kiült a kertbe, és fadarabkákból késével kis állatokat és játékokat farigcsált. Majd faggyút szerzett, s abból a pajtában gyertyákat öntött.

Amikor elérkezett december 24-e, a közeli erdőből zsenge fenyőfácskával tért vissza. Estefelé odalépett a házigazdához és azt mondta neki: - Hónapok óta ápoltatok, etettetek, itattatok, emberségesen bántok velem. Ma én viszon-

zom ezt egy svéd szokással. Hadd mutassam meg, hogyan ünnepeljük mi karácsony szentestéjét, Jézus születésének ünnepét! – Összehívta az egész családot, és bevezette őket az előzőleg elkért belső szobába, amelynek a közepén már ott állt a fenyőfa, rajta az aprócska gyertyákkal. A fa alatt voltak a saját maga faragta játékok. Meggyújtotta a gyertyákat, s a körbe letelepedő család felé fordulva így szólt:

– Ez a fiatal fenyő ezentúl emlékeztessen benneteket is a fiatalon „kivágott”, megölt Jézus Krisztusra, aki értünk született meg ezen az éjszakán és értünk halt meg, egy másféle fából ácsolt kereszten. Ezek a kis lobogó lángok, gyertyák jelképezik számotokra is azt a vi-

lágosságot, amit Ő hozott erre a földre. – Aztán egyenként szétoszította az ámuldozó családnak az ajándékait. Amikor mindenki kezében szorongatta az egyszerű faragványokat, így folytatta:

– Ezek a magam faragta egyszerű ajándékok nemcsak hálám jelei. Ha elmegyek, és talán kezeitekbe veszitek ezeket, arra emlékezzetek, hogy a legnagyobb ajándék jelképei is, mert egyszer egy ilyen éjszakán ajándékozta Isten a világnak a legnagyobb ajándékot: Jézus Krisztust.

Így kezdődött el Európa északi részében először a szenteste ünneplése fenyőfával, gyertyákkal, ajándékokkal. Mire hozzánk ért, a fenyőből már „karácsonyfa” lett, a gyertyákon kívül angyalhaj, csillagszóró, szaloncukor, üvegdísz és sok egyéb került mellé. Túl sok „egyéb”.

A parányi fenyő óriási, „plafonig érő” ezüstfenyővé változott, s a szívvel, szeretettel magunk készíttette ajándékokcskákból ajándékverseny lett.

A férj és a feleség így versenyeznek: – Még ha egy hónapig paprikáskrumplin élek is, akkor is megveszem Böbénék azt a nyakláncot, amiért fél évig nyafogott. – Böbe pedig: – Tudom, mit akar nekem venni, de nem hagyom magam letromfolni! Egy ezressel drágább lesz az, amit tőlem kap.

Valóban mindkettő „megkapta a magáét”. Ezután teleették és itták magukat vendégeikkel együtt. Igaz, a mama sírva rohant el vacsora

után, mert a veje túl fokhagymásnak találta a kocsonyáját; Pisti két pofont kapott, mert levert egy karácsonyi díszet, és amikor rájuk csapta a konyhaajtót, annak kitört az egyik üvegtáblája. Másnap macskajajjal ébredtek, és Böbe első szava ez volt: – De legalább túl vagyunk a karácsonyi cécón.

Mi lett belőled szép karácsony? Egyre gyakrabban hallani már jóval karácsony előtt vagy a vásárlási láz és áruházi tolongás közepette valakitől: – Sietnünk kell, mert „nyakunkon a karácsony”; csak baj nélkül essünk túl rajta. Ennek a feszült lelki állapotnak már neve is van: karácsonyi pszichózis.

A svéd katona által hálából rendezett karácsonyi ünnep óta nem jártunk-e úgy a karácsonnyal, mint az a szudáni törzs, amelyet egyiptológusok és nyelvészek kerestek fel és részt vettek a törzs egy évben egyszer megismétlődő legfőbb ünnepén? Megdöbbenve észlelték, hogy ezek a szudániak rendkívül régi, óegyiptomi nyelven mondott Izisz-Ozirisz liturgiát ismételtettek, s fogalmuk sincs, mit mondanak és mit tesznek. Ám teszik, mert őseiktől és azok őseitől és még azokétól ez maradt rájuk. A szertartás után következett a hajnalig tartó dínomdánom, a hasfájdító lakoma, dobolás, mulatság, amit már mindenki értett és élvezett.

Itt-ott még hallani: a szeretet ünnepé. Ám legyen is az! De jó volna közben arra gondolni, hogy elsősorban A SZERETET ünnepé, Aki azon a napon öltött testet és született meg egy betlehemi istállóban.

Még azt is mondogatjuk: a család ünnepé. Legyen az! De arra már nem gondolunk, hogy a legelső a szent családé volt, Máriáé, Józsefé és az egynapos Jézusé, akik

körül – hála Istennek – barmok eszegettek.

Ha újra megtaláljuk a karácsony gyökerét, szebbek lesznek az ágai, és ágán a gyümölcsei: a család ünnepe lesz meg a szereteté, amely nem egy napra korlátozódik, hanem átlengi majd a feketebetűs hétköznapi dolgok óráit is.

Fedezzük fel újra a karácsonyt! Az igazit, hogy szebb legyen az ünnepünk, ünneplésünk, és körülöttünk emberibb az élet!

Forrás: Szentkirályszabadjai gyülekezet 2009. karácsonyi körlevele

Kedves Atyánk!

Most mindnyájan azokért imádkozunk, akik emberileg magányosak lesznek karácsony szentestéjén, és ha valamikor fájdalmas a magány, akkor ezen az estén kétszeresen vagy tízszeresen is az. Érettük imádkozunk, hogy ha magányosak is, ne legyenek egyedül, akkor se, ha csak egy szál gyertya lobog előttük. Az az egy szál gyertya jelentsen Téged, világ Világossága, Aki fénynek, vigasztalásnak, békességnek és erőnek jöttél közéink.

Most azokért imádkozunk, akiknek kétszeresen fáj a karácsony, mert valahol szétszóródva a világban, még egy fenyőgallyat sem találnak, mert talán ott nincs is, talán csak egy borókaág, talán valami trópusi növénynek leszakított levele, de ők arra gondolnak, hogy itthon karácsony van. Talán gyermekünk, unokánk, bátyánk, szülünk. Uram, add, hogy karácsony történéjek szívükben, légy jó békeségben velük, a mi szétszórtságainkkal, ezzel a szétszórót és szétdobált néppel.

Uram, azokért könyörgünk most, akik először töltik özvegyen ezt a karácsonyt. Múlt karácsonykor a párjuk még ott ült mellettük, és most azért lesz könnyes a szemük,

hogy az a csók, amit azon a karácsonyon adtak, nem volt elég meleg. Uram, tanítgass bennünket, hogy míg élünk, meleg szóval szóljunk. Uram, bocsásd meg nekünk, hogy sokszor úgy megyünk el, hogy elfelejtettük megmondani a másoknak: jó volt, kedves volt, szeretttük.

Uram, köszönjük gyermekeinket, akkor is, ha ők nem köszönnek meg bennünket. És köszönik a gyermekek a szülőket, még akkor is, ha sokszor már nyugósek, öregek, morgolódók, kesergők, már kiesnek ebből a világból, mert idegenek. Kérünk, adj türelmet gyermekeinknek, hogy tudjanak hordozni bennünket öregecskén, sokszor értelmetlenül, másvilágból itt maradtokként.

Uram, hadd történjen karácsony, hogy férj a feleséget, feleség a férjet, gyermek a szülőt, szülő a gyermeket ne csak egy napig szeresse, hanem akkor különösképpen és jobban! Hogy te ott lehess, aki testet öltött Szeretet vagy.

És most azokért imádkozunk, akik már Nálad vannak. Tudjuk, hogy nem kell értük imádkoznunk, de nekünk jólesik rájuk gondolni, jólesik úgy gondolni rájuk, mint akik Nálad vannak, Benned vannak és Általad élnek. Nem tűzünk le kis gyertyákat a sírjukra, de most gondolatban megáldjuk az emléküket.

És most egyenként, és magam is Uram, arra kérlek, hogy ne mi legyünk, akik elrontjuk a karácsonyestét rosszkedvvel, mogorvasággal, idegességgel, kapkodással, morgolódással.

Kérünk Urunk, hogy történjen bennünk és általunk, kis családban karácsony a Te Szent Igéd, Szentlelked által, a Te szent asztalod felett. Ámen.

Forrás: lampagyujtogato.hu

AKTÍV NYUGDÍJASUNK

Köztudott már, hogy dr. Bóna Zoltánné református lelkész, hitoktató 38 évi hűséges és hatékony szolgálat után nyugdíjba ment. Ennek gyakorlati következménye talán akkor lenne, ha elköltözne városunkból, és valahol „elvegylne” az ismeretlen közösségben. Egyelőre nem ez a helyzet. Látjuk őt az iskolában, a szószeken, az utcán hosszan beszélgetni azokkal, akiknek ez lelki gondozást jelent stb. A lelkészi szolgálatot nem könnyű letenni.

Mindez nem gátolta a gyülekezet aktívabb tagjait abban, hogy kifejezzék hálájukat és elmondják jókívánásaikat egy ünnepi istentisztelet keretében október 2-án.

Az igehirdetést követően Balázs Gyula, a gyülekezet missziói gondnoka, majd városunk polgármestere, azt követően pedig iskolánk igazgatója köszöntötte az ünnepeltet. A szeretetvendégséget pohárköszöntővel dr. Szilvay Balázs adminisztratív gondnok nyitotta meg, majd Pánczél Károly országgyűlési képviselő csatlakozott a köszöntőkhoz.

Az alábbiakban a missziói gondnok, a polgármester asszony és az igazgató asszony szép szavait olvashatjuk.

(B.Z.)

Balázs Gyula gondnok köszöntője

Nagytiszteletű Asszony! Kedves Gizike! Tisztelt Ünneplők!

Az Úrtól kapott legnagyobb földi küldetésünk, hogy tegyünk tanítványokká minden embert és tanítsuk őket arra, hogy megtartsák mindazt, amit Ő megparancsolt nekünk.

Nagytiszteletű Asszony, Gizike az anyaság mellett személyesen is megkapta ezt a feladatot és az örömhír hordozását. Gyermekkora óta ismeri az írásokat, amelyek bölcsé tették Őt az üdvösség tanítására. Felnőttként olyan társat kapott az Úrtól, akivel szeretetben, hűségben erősítették egymást, olyan társat kapott az Úrtól, akivel tanították egymást repülni egy világon át. Évek teltek egymás után rendszerben. Megkezdődött a Lélek nagy utazása csendben, mígnem Urunk Dunavarsányba és Délegyházára hívta szolgálatra szeretettel. Elküldte közénk, hogy itt is sokan higgyenek, higgyünk és megismerjük az igazságot, az igaz kegyesség szerint, az örök élet reménységére. Mi, akik most itt vagyunk, sokat imádkoztunk lelki vezetőért. Imádságunkért egy időre – ki rövidebb, ki hosszabb időre – ajándékkul kaptuk Gizikét. Hirdette az ígét alkalmas és alkal-

matlan időben, betöltötte szolgálatát szeretettel. Igehirdetés közben sokan és sokszor láttuk, hogy körbe ragyogja Őt Isten dicsősége. Ennek látása nekünk volt ajándék és adomány. A gyermekekkel és velünk is igyekezett megismertetni a Szentírást és Jézus Krisztus gyönyörűségét. Úgy tanította számlálni napjainkat, hogy bölcs szívhez jusunk. Azt tanította, hogy a hitűsöknek ne csak csodálói, hanem követői legyünk. Komolyan vette azok ügyét, akikhez eljutott a keze, a szíve, az imája, mert tudta, hogy akiket Isten rábízott, nélkülük nem üdvözülhet. Gizike élete oltárrá vált előttünk, amelyen szinte elégette magát értünk. Fénye, melege új, szebb életet teremtett számunkra, a gyülekezet számára és megalapozta a holnap szépségét.

Tisztelt Ünneplők!

Az eltelt 38 év rólunk is szól, az is jele ennek, hogy mi is itt vagyunk. Együtt voltunk a 38 év alatt is, és a Presbitérium valamint a gyülekezet úgy igyekezett segíteni Gizikét, hogy ne csak a szolgálat terhét hordozza, hanem annak örömét is élvezze. Bízunk benne, hogy hagyunk néhány kedves, szép emléket Gizike szívében. Mi pedig úgy emlékezünk a Nagytisz-

teletű asszonyra, mint akiről még nem írtak történelmet, de hisszük, hogy a neve benne van Isten Nagykönyvében. Ilyenkor sokan azt mondják, elmúlt az idő. Mi, akik itt vagyunk, azt valljuk, hogy eltelt a 38 év, amely megtelt bölcsességgel, megtelt szeretettel, megtelt áldással. Tudjuk, hogy e napon szebben talán igen, de hiszünk, hogy tőlünk őszintebben senki sem kívánhatja Gizikének, egyre áldottabb, egyre teljesebb. Az Úr Szentlelke adjon ehhez erőt, egészséget, boldogságot, hosszú életet. Isten éltesse Gizikét szerető családja körében. Isten éltesse Gizikét közöttünk!

*Gergőné Varga Tünde polgármester
asszony köszöntője*

Tisztelt Nagytiszteletű Asszony, kedves Gizike!

„Minden embernek kell, legyen egy feladata ebben az életben – kötelességen belül, vagy azon felül is talán –, mert különben nem lenne értelme annak, hogy él. Az emberi világ több kell, legyen, mint egy bonyolult szerkezetű gép, melyben minden ember egy fogaskerék szerepét tölti be... Minden embernek kell, legyen egy feladata, egy titkos küldetése, mely Istentől való.”

A 110 éve született és idén 20 éve elhunyt erdélyi magyar író-

költő, Wass Albert gondolatait idéztem, mert úgy gondolom, hogy ide illik, amikor Tiszteletes asszonyunk megkezdi a jól megérdemelt nyugdíjas éveit. A küldetést, amelyről az író fogalmaz, Dunavarsányban 38 éve kezdted el teljesíteni. A lelkipásztor hivatása nem hasonlítható semmiféle munkához, munkahelyhez. Élete minden helyzetben az evangélium hirdetésére, megélésére hivatott. Volt mit tenni, hiszen ebben a faluban már akkor is a napi tanórák része volt a hittanoktatás. Amikor 1991-ben még sehol nem volt kötelező a hittan, itt az akkori képviselőtestület egyetértően fogadta és jóváhagyta az órarendbe iktatott és kötelezően választható hittan, illetve erkölcsstan órákat. Pont húsz év elteltével igazolódott be a helyi döntés helyessége, hiszen 2011-től írja elő törvény a kötelező hittan vagy erkölcsstan órákat az általános és középiskolákban. Az alatt a húsz, és az azóta eltelt évek alatt sok-sok gyermeket ismertetett meg Gizike a Bibliával, valamint a keresztény értékrend alapjaival. Közösség- és gyülekezetépítő, formáló tevékenysége példaértékű. Dunavarsányba jöve tele után a templomban megszervezte a (falu)karácsonyokat, amelyen évről-évre egyre több hívő és nem hívő ember is részt vett felekezeti hovatartozástól

függetlenül. Továbbá sok-sok városi ünnepségnek, eseménynek volt szolgálattevő résztvevője. Egy lelkes élete összeforr a településén élő emberekével, Ő mindenkiel kedves, közvetlen. Három gyermeke már 4 unokával ajándékozta meg, ezért érthető, hogy minél több időt szeretne velük tölteni. A lelkes nyugdíjba menetelével hite és hitvallása nem változik, csupán a napi teendők száma csökken. Főgondnok úr a Soli Deo Gloria folyóiratban úgy fogalmazott, hogy ez csak egy „társdalombiztosítási esemény”.

Kedves Gizike! Szeretnénk, ha még hosszú éveken keresztül, a szűkebb családot mellett, a nagyobbik, dunavarsányi családod életében is részt vennél, szerepet vállalnál.

Kívánok életednek ebben az új szakaszában is jó egészséget, sok örömet és boldogságot, és persze a Jóisten áldását!

„Emlékezzél meg az egész útról, amelyen hordozott téged az Úr, a Te Istened!” (5Móz.8,2)

*Vas Zoltánné igazgató asszony
köszöntője*

Kedves Gizike!

Talán mondhatjuk, hogy hivatásodban természetes folyamat volt hitoktatóként elköteleződni, és majd négy évtizeden át tanítani az iskolában. Te tudod csak igazán, hogy nem kis kihívás a mai világban a gyerekek elé állni, de azt is, hogy a személyes jelenlét és annak alakító ereje élethivatás. A sok tanévből tanártársként 17-et tudhatunk a hátnak mögött. Ha találkoztunk, sokszor csak köszönésre jutott idő és siettünk a feladatunk után, de olykor egy-egy hosszabb beszélgetésre is lehetőségünk adódott. Azt hiszem, alapvető dolgokban nagyon hasonlóan gondolkodunk, értékrendünk közel áll egymáshoz. Beszélgetéseink során visszatérő témánk volt, hogy az elmúlt évtizedekben a

családok helyzete milyen sokat változott, s ezzel együtt megnőtt az iskola, s benne a hitoktatók, a tanárok szerepe a személyiség formálásában. Az évek során, kimondva, kimondatlanul tudtuk, átérteltük, értettük, vagy megpróbáltuk érteni, hogy a világ változik... Helyt kellett állnunk, helyt kellett állnod – olykor nehézségek közepette is – az iskolában. Abban az iskolában, amely egy érdekes hely a család és a világ között: már nem az a dédelgető közeg, mint az otthon, de még nem is annyira személytelen, mint a nagyvilág.

Valószínű, nem csak mi tudtuk, de eleven valóságként mi éltük meg, hogy az oktatás és a diákság helyzete gyökeresen megváltozott. A tömegkommunikáció rendkívül gyors fejlődésével, a jóléti társadalomban a gyermek számára az élet lehetőségei kitágultak. Régen szüksége volt otthon a családnak a gyermek munkájára. Együtt dolgozott a szüleiével, és közben osztozott a felnőtté válás örömeiben, gondjaiban, ezáltal felelősségtudata erősödött. Lassanként így nőtt föl. S az a gyermek, aki pontosan tudta helyét a családban, jól eligazodott az iskolában is. Ma sokkal inkább csak fogyasztó a gyermek, a munkájára nincs szükség, ezért jobbra unatkozik. Unalmában szórakozik, a számítógépen játszik.

Az otthonokban ott van a színes nagyvilág, amihez képest az iskola szürke és unalmas. Régen az iskola volt a világra nyíló kapu: az otthoni élet szűkössége mellett érdekes volt az iskolában rácsodálkozni a világra. Mindemellett az iskola feladata ma is az, hogy egy mélyebb figyelemre neveljen, s ez nem olyan vonzó, mint a sok szertelen, szétszórt információ, amit a telekommunikáció kínál. A tanár egy másfajta tapasztalatot akar átadni, és ehhez a gyerekek erőfeszítéseket kell tennie. Ezt, a nem túl népszerű helyzetet vállaltad, vállalod fel naponta, következetesen képviselve, hogy legelső feladatod a gyermek valósággal való meghittebb és behatóbb viszonyának kialakítása, és a tudás iránti érdeklődésének felkeltése.

Az évek során – ahogy ez lenni szokott – volt számodra sok munka hétköznapi, volt számtalan szép, emlékezetes, felemelő, olykor meghatározó pillanat, és persze adódott jó néhány keserű tapasztalat is. De ez utóbbiból lehet igazán tanulni, építkezni. S ezt te minden esetben meg is tetted: mert minden nehézség ellenére, mindig jött egy új nap, egy új lehetőség, s reménnyel álltál a feladat elé, és bizalommal fordultál a tanítványokhoz. Vallottad, hogy amennyire képesek vagyunk, meg kell a gyerekek helyzetét is értenünk, és együtt kell rezdülnünk velük. Nem akarhatjuk mindenáron a magunk elgondolását a gyerekekre erőszakolni, és bízunk kell abban, hogy van tanítványunkban valamiféle hajlandóság a javulásra és a tanulás csodájára. Azzal a példával állsz előtűnk, hogy a nevelő a személyével nevel, ezért a lehetetlennek látszó körülmények között is tud mindennap csodát tenni.

Köszönöm a szolgálatod! Nagyon szép nyugdíjas éveket kívánok Neked az iskolai közösség nevében, s azt, hogy áldás legyen ezeken az éveken is! De rögtön itt e helyen vissza is hívlak és várlak közénk, mert azzal, hogy ott voltál közöttünk, mi magunk is többek és jobbak lettünk.

ELSZÁRMAZOTTAK ÉS OTTHON ÉLŐ MAGYARÓI REFORMÁTUSOK II. TALÁLKOZÓJA DUNAVARSÁNYI KÖZREMŰKÖDÉSSEL

„Az igazság hirdetése csak azok feladata lehet, akik ismerik az igazságot. Viszont akik ismerik az igazságot, és annak hirdetését elmulasztják, azok nemcsak az igazság, de a jövő ellen is vétkeznek, mivel a jövő egészséges és bölcs kibontakozása szempontjából az igazság széles körű ismerete nélkülözhetetlenül szükséges.”

(Wass Albert)

Mint azt városunkban bizonyára sokan tudják, a Dunavarsányi Erdélyiek Közhasznú Egyesülete tevékenységének egyik fontos célja a kisebbségi létben élő szórványmagarság segítése szülőföldjén nemzeti identitásának megtartásában, a fenyegető asszimiláció elleni mindennapos küzdelmében. Ebben a küzdelemben siet segítségére a helyi közösségeknek a maga lehetőségeivel, eszközeivel valamint a Nemzeti Együttműködési Alap biztosította pályázati forrásokkal, együttműködve a határon túli református és katolikus egyházközösségekkel, civil hagyományörző egyesületekkel.

2018. augusztus 11-12-én került sor a maroszéki Magyarón a világ minden tájára elszármazott és ott, helyben élő reformátusok II. találkozója. A rendezvény megtartásához szükséges anyagi forrásainak biztosításában része volt a helyi református közösség mellett a Dunavarsányi Erdélyiek Közhasznú Egyesületének sikeres, közös NEA pályázatának a helyi hagyományörző Alia Mária Egyesülettel. Itt szeretnénk köszönetet mondani gyülekezetünk beosztott lelkészének, Nagyné dr. Csobolyó Eszternek, hogy segítségünkre volt e pályázat koordinálásában.

Az ünnepi összejövetel két napját színesítették néptánc és színelőadások, úrvacsorás ünnepi istentiszteletek és a közös, nagy beszélgetések a templomkertben

valamint a helyi Művelődési Ház nagytermében. A találkozó emlékére a magyarói református templom kertjében álló gyülekezeti otthon előtt egy emlékparkot hoztak létre, amelyben a helyi közösség 1856-ból származó iskolaharangját tartó haranglábat állítottak, hogy e harang hangja hirdesse egybetartozásukat és megmaradásuk reményességét. Alább ez eseményen elhangzott avatóbeszédből osztoz meg néhány tanulságos gondolatot minden hívó és nem hívó magyarnak:

„1228, 1325, 1517, 1560, 1856, 2018. Évszámok, igazságok, s mind csupán mint homokszemek igazodnak be történelmünk sziklájába s ahhoz az Istenhez, aki hajlékunk volt nemzedékről nemzedékre. Ma múltunk igazsága elevenedik meg azokban az évszámokban, melyeket a harangládba véstünk, s az Igében, mely összeönt múltat s jelent: „Boldog nép az, melynek istene az ÚR...”, a múlt egy értékes töredéke érezhető át, melyet ma 2018-ban látunk kell.

A múltról nemcsak tudni kell, annak ismerete még nem elég gyülekezetté formálódásunkhoz, nem elég a megmaradáshoz, a küzdéshez. A múlt bizonyos jelképeit látni is kell, látva emlékezni, emlékekből tettekre fakadni, jövőtöt formálni. Azt a múltat, mely Isten kegyelméből átélte küzdelmes, de értékeket felmutató múlt, látania kell szüntelen minden ma élő magyarói és nemcsak magyarói születésű embernek, hanem minden magyar szívnek, minden református hitben élő

léleknek, mert jövője, megmaradása csak annak a közösségnek van, amely ősei hitét, küzdelmét, szülőföld iránti szeretetét látja, s megbecsülve azt tanul belőle, továbbfigyelmeztet, tanít nemzedékeket. Régi és új áll előttünk. Harang és épület. Mindkettő egyet szolgál: gondviselő Isten felé fordít, és így hidat épít, tanít, küzdésre ösztönöz, tehát mindkettő egy-egy felkiáltójel számunkra 2018-ban. És ez így egész.

Nem az a református, akinek az őse is az volt, hanem akinek az unokája is az lesz. Mert minden közösség időnként újra kell, születessen ahhoz, hogy megmaradjon, mint gyülekezet, mint nép, mint nemzet. Ehhez alkalmaik és tárgyak kellene, meg történelem, és első sorban Isten felé forduló hálaadó, s a jelenben a jövőért segédelmet kérő lélek. Ha körbenézünk, ezek mind láthatóak itt ezen az udvaron.

Miként a templom előtti téren ez-előtt 5 évvel hallottuk, ez a kopjafa hirdesse örök időkre, hogy összetartozunk. Az 1856-ból lévő református iskolaharang és a 2016-ban felépített gyülekezeti lelki otthon hirdeti: bárhol éljete is a nagyvilágban, ti, kedves magyaróiak összetartoztok.”

„Nem mindig lehet megtenni, amit kell, de mindig meg kell tenni, amit lehet.” – mondta Bethlen Gábor fejedelem, és ezt üzeni a Biblia is a „Róma 11,18: Nem te hordozod a gyökeret, hanem a gyökér hordoz téged.”

Veres Enikő

RICHTER GEDEON

Az alábbiakban Nyári Krisztián: *Merész Magyarok* című könyvének egyik „merész magyarját” mutatjuk be a könyv leírásának szerkesztett, rövidített változatával. Az életrajz egyben bepillantást enged történelmünknek abba a szégyenteljes szakaszába, amely által okozott testi, lelki, nemzeti, kulturális, gazdasági és politikai sebek mind a mai napig gyógyulásra, gyógyításra szorulnak. (B. Z.)

A világszerte legismertebb magyar vállalat alapítóját svájci utazása előtt, a gyár udvarán sírva búcsúztatták alkalmazottai. Pedig Richter Gedeon nem először ment Svájcba feleségével: cégének ott, a másik országban is voltak érdekeltségei. A házaspár ezúttal azonban nem szokványos utazásra készült. 1944 nyarán a 71 éves Richter Gedeon csak néhány hónapja léphetett be újra a saját gyára területére, korábban azt is megtiltották neki. Vezérigazgatói tisztségéről évekkel korábban le kellett köszönnie, csak sokára kapott engedélyt, hogy díjazás nélkül tanácsadóként bejárhasson az általa alapított gyárba. A zsidótörvényeket végrehajtó hivatalok ekkorra jöhettek rá, hogy Richter szaktudása nélkül elakadna Magyarország legfontosabb export-bevétele. Talán azt is tudták, hogy a világhírű kutató-vegyszer és üzletember a legkilátástalanabb személyes helyzetében is mindent meg fog tenni, hogy a gyógyszer-gyár sikerrel üzemeljen. Barátai és külföldi üzletfelei próbálták rábeszélni, hogy emigráljon, és Svájc-ból vezesse cégbirodalmát. Újra és újra nemet mondott, nem tudott a hazája és a gyára nélkül élni.

1944 júliusában végül elfogadta a Vöröskeresztől szerzett svájci menlevelet, így búcsúzni ment a Kőbányai gyárba. A cég vezetői és munkásai ugyan megkönnyezték távozását, mégis fel-

lélegeztek, hogy a szeretett „Richter úr” biztonságba kerül. Néhány hét múlva megdöbbenéssel látták, hogy az alapító – kopott kabátján sárga csillaggal – ismét belép a gyár kapuján. „Nem lehetett hálókocsijegyet kapni Bernbe, mégsem tehetem ki ilyesminek a feleségem” – magyarázta szomorkás mosollyal. A Kalmopyrin és sok más gyógyszer atyja nem sokkal később zokszó nélkül hagyta el az otthonát is, majd hetek múlva emelt fővel lépdelt a Duna partra induló menetben is...

Érettségi után pontosan tudta, mit választ hivatásául. A kolozsvári egyetemen 1893-ban gyógyszerész gyakornoki bizonyítványt szerzett, majd beiratkozott a budapesti egyetem orvostudományi karára. 1895-ben okleveles gyógyszerészként még két év gyakorlatra volt szüksége ahhoz, hogy saját patikát nyithasson. A gyógyszerész szakma ebben az időszakban óriási változáson ment keresztül. A század végére vált általánossá, hogy minden na-

gyobbacska településen üzemel patika, a patikus pedig megbecsült értelmiségi tagja lett a helyi közösségnek. Gyógyszergyárak egész Európában alig akadtak, többnyire a gyógyszerészek készítették a különböző tablettákat és szérumokat. Mindenkinek megvolt a maga titkos receptúrája, amit egy ambiciózus segéd eltanulhatott tőle. Richter négy évet töltött patikussegédként külföldön: előbb egy évet német városokban dolgozott, aztán Anglia, Franciaország és Itália következett. 1901-ben kora egyik legképzettebb gyógyszerészeként úgy tért vissza a hazájába, hogy öt nyelven beszélt és olvasott.

Csak első szakmai sikerei után érezte, hogy a magánéletében is építkezni kezdhet. A Gyógyszerészeti Közlöny 1902 februárjában örömmel adta hírül, hogy „Richter Gedeon kartársunk, a Sashoz címzett budapest-üllői úti gyógyszer-tár új tulajdonosa jegyet váltott Winkler Annuska kisaszonnyal, Winkler Bernát szegedi gyáros leányával”. Nem hirtelen fellobbanó szerelem volt ez, hanem a korban szokásos módon, a Winkler szülők által le tárgyalt kézfogó, ám Annuska kisaszony – vagy ahogy mindenki hívta: Nina, majd Mina néni – több mint négy évtizeden át volt Richter hűséges és ragaszkodó társa. 1903-ban megszületett a házaspár egyetlen gyermeke,

László. Néhány év alatt akkora lett a kereslet Richter újfajta gyógyszerei iránt, hogy az alagsori laboratórium nem tudta kielégíteni az igényeket. 1906-ban Richter Gedeon telket vásárolt Kőbányán, és egy év alatt kisebb, manufaktúraszerű gyárépületet emelt rajta. A Richter Gedeon Vegyészeti Gyár – vagy a „patika gyári”, ahogy a környékeliek nevezték – 1907 szeptemberében kezdte meg a termelést. A labor volt a mindene, nem volt nap, hogy személyesen ne vett volna részt a legújabb kutatásokban. Ő állította elő elsőként a szülési fájdalmak csökkentésére szolgáló oxitocint, amely a gyár egyik első nemzetközi sikerterméke lett. 1911-ben a Bayer Gyógyszergyár népszerű Aspirin-jét fejlesztette tovább. A Richter féle Kalmopyrin versenytársaival szemben vízben is oldódott, és jóval kevesebb mellékhatása volt. Az ehhez hasonló piaci sikerekhez rendkívül felkészült szakembérgárdára volt szüksége. Német, olasz, francia és angol vegyész-mérnök is dolgozott Richternek, aki mindenkivel annak anyanyelvén beszélt.

Richter Gedeon milliomosként is mindennap háromnegyed hétre érkezett Kőbányára, magára öltötte barna lódenköpenyét és egy pörge kalapot, majd személyesen járta körbe az üzemet a kanzáhtól a laboratóriumig. Mivel elsőként érkezett, a kapuban fogadta a munkából elkésző alkalmazottakat. Kétkezi munkásait is mind ismerte, megbízott bennük. Feljegyezték, hogy egy dolgozni kényszerült 15 éves kamaszlányt nevezett ki a gyár vágóhídi képviselőjének. Tudta, hogy ez merőben szokatlan lépés, úgyhogy személyesen vitte el automobilján a

lányt a vágóhídra, ahol határozottan meghagyta, hogy a személyes képviselőjeként bánjanak vele.

Richter Gedeonnak a gyár volt az egyetlen szenvedélye, nem járt el a nagypolgári társaságba, még csak színházba sem. Családja jól élt a Belgrád rakparti lakásukban, de messze nem olyan luxusban, mint amit megengedhettek volna maguknak. Pedig ekkor már a politika is elismerte a gyáros eredményeit: 1929 januárjában Horthy Miklós kormányfőtanácsossá nevezte ki, s innentől a „méltóságos úr” megszólítás dukált neki.

A családnak a '30-as években új akadályokkal kellett megküzdenie. Hiába kapta a gyár sorban a legnagyobb nemzetközi elismeréseket, és hiába volt működése nélkülözhetetlen a magyar gazdaságnak, a tulajdonos zsidósága egyre inkább hátrányt jelentett. Richter először „jó származású” embereket, köztük nyugalmazott minisztert, főispánt, altábornagyot hívott meg az igazgatóságba, akiktől azt remélte, hogy könnyebben eljárnak majd a vállalat érdekében. Ez csak ideig-óráig, a zsidótörvények bevezetéséig jelentett segítséget. Bár 1939 márciusában Richter maga is áttért a protestáns hitre, a gazdasági korlátozó törvények alól nem kapott felmentést. „Megromlott egészségi állapota miatt” lemondott igazgatósági elnöki tisztről. Bár munkakedve, energiája nem csökkent, a visszamlékezések szerint Richter Gedeon zárkózottá és komorrá vált. A gyárba az utolsó pillanatig sárga csillaggal a kabátján is bejárt, egészen addig, amíg 1944 őszén egy katonai parancsnok át nem vette a hadiüzemmé minősített gyár vezetését.

A Richter házaspár ezek után rokonoknál bujkált a Munkácsy utcában, majd Raoul Wallenberg menlevele segítségével beköltöztek egy, a svéd követség oltalma alatt álló Katona József utcai bérház aprócska szobájába. 1944. december 30-án ide jöttek értük a nyilasok. A lakókat igazoltatás ürügyén sorba állították, és az Andrássy út 60. alatti pártszékházhoz terelték. Itt elvették tőlük értékeiket és papírjaikat, majd szilveszter napján, hajnalban menetoszlopokba sorakoztatták őket, külön a nőket és a férfiakat. Richter odalépett a feleségéhez, megölelte, és beállt a férfiak sorába. Alsóneműre vetkőztették, és társaival együtt a Duna-partra terelték. Nem messze egykori lakásától lőttek a folyóba.

A nők menetoszlopát – talán egy légiriadó miatt – végül elengedték, Richter Gedeonné megmenekült. Egy darabig Szegeden bujkált, majd kijutott Olaszországba, ahol a külvilággal minden kapcsolatot elutasítva, egy luganói szanatóriumban fejezte be életét. Férje halála után két nappal, 1945. január 2-án az oroszok elfoglalták a Richter gyárat, a mozdítható felszerelést elvitték. Soha semmi nem került vissza a Richter család tulajdonába. Richter László Amerikába, majd Svájcba került, innen próbálta feltámasztani az egykori leányvállalatokat. Nem sok sikerrel. A magyar cég belga leányvállalata például önállósította magát, belőlük nőtt ki a világ egyik legnagyobb gyógyszercege, a Janssen. A valaha volt legnagyobb magyar tulajdonú multinacionális vállalat az alapítója nélkül darabjaira hullott. Az RG Monogram azonban ma is világszerte hirdeti az egykori árva fiú tehetségét és akaraterejét.

A TERMÉSZET KALENDÁRIUMA MARGÓJÁRA

Kiss Székely Zoltán írása

*Kengyelfutó lett a nyár,
mint a fecske, messze jár.
Hűlő erdőn sír az őz,
búskomorrá nő az ősz,
fénye, színe ködbe hal...*

*Mért kísérgetsz, kicsi dal?
Őregember, jön a tél,
meneküljön, aki fél.
Őregember, fuss, ha tudsz,
tudod-e, hogy merre futsz?*

*Meg ne várd a vad fagyot,
hagyd el érdes északot.*

Áprily Lajos kérdése *Őszvégi kicsi dal*-ában úgy állítja szembe egymással a nyarat és a telet, miként a két katonaszent, György és Dömötör az évet. A magyar Szent

Korona abróncsán is éppen átellenben van a két szent. Ahogy a kalendáriumban is: György napjával (április 24.) Dömötöré (október 26.) éppen átellenben van. Az

évet két egyforma félkörbe vágják, katonákhoz illően: a nyár a hadak évadja, a tél a fegyvernyugvás ideje.

*Dél felé futó hajó,
zöld olasz part volna jó...
Hűlő erdőn sír az őz,
búskomorrá nő az ősz,
fénye, színe ködbe hal,
s csak kísérgetsz, kicsi dal:*

*Őregember, jön a tél,
meneküljön, aki fél.
Menekülj, míg megtudod:
sohasem lesz otthonod...*

Az ősz a behordás ideje. A nyár ízeinek elraktározása télire. György ízeit Dömötör kóstoltatja.

De vajon mennyire természetes ma ízeinek világa? A kakaó illata, az eper aromája, a citrom zamata, a málna íze? Ne ámítsuk magunkat! Aki reggelire „kakaóított” iszik, a laboratórium ízeit nyeli. Aki eperjoghurtot kanalaz, fűrészpórt fal. Aki bolti citromlevet tesz a teába, az a

penészgomba „váladékát” szürcsöli. Az édeset idomított baktériumok „köpik ki”. A savanyú a gombák „izadmányá”.

Louis de Funès 1976-os *Szárnyát vagy combját?* filmjének szatirikus üzenete mintha valósággyá kezdene válni...

A ma embere egyre jobban eltávolodik a természettől. Az elmúlt évben az USA-ban az asztalra került ételeknek már 96%-a (!) ipari ter-

mék volt.

Szinte észrevétlenül manipulálja érzékeinket egy világhatalom-má szerveződött maffia, az ízipar.

Laboratóriumokban előállított aromákkal, ízfokozókkal változtatja meg ízlelésünket. Nem azt esszük, amit enni vélünk. Szinte semmi sem az, aminek látszik.

Az eperaromát egy Holzmin-denben székelő német aromagyár állítja elő ausztrál fűrészpör és néhány titkos összetevő keverékéből. A Föld teljes epertermése az „eperből” készült fagyaltok, joghurtok, desszertek mennyiségének 1%-át sem fedezné. Egy amerikai cég baktériumból kávétejzint és krémsajtot varázsol, egy másik ricinusolajból őszibarack aromát. Az Athlon nevű cég madártollból péksüteményt, a General Foods fehérjéből és gyanús zsiradékból műszalonnát. Az amerikai Procter and Gamble a gyapotszálat is fogyaszthatóvá teszi: a növény rostjaiból kenyeret sütnek.

„De hát végül is – mondja cinikusan az egyik aromagyár mérnöke – az élvezet fantázia dolga.”

Korunkban húszezer élelmiszer-adalékot forgalmaznak, köztük hét-ezer aromát. E titokzatos porocskák

és folyadékok nélkül, melyek összetevőit – üzleti titok! – nem árulják el, az élelmiszeripari termékek többsége élvezhetetlen és eladhatatlan lenne.

Az ízek e szép új világában a menthenthionol nevű vegyület a citrancs, az acetyl-pyrolin a ropogós kenyérhéj, a filberton a mogyoróíz illúziójáért felel. A füstölt sonka és lazac sem eredeti: napjainkban a húsgyárak „folyékony füstöt” használnak, amiben 30-90 másodperc alatt meg lehet „érlelni” a terméket. A Danone Actimel „szuperegészséges” joghurttal két veszélyes édesítőszert tartalmaz: aszpartámot – nem összekeverendő az aszpartámsavval – és K-aceszulfámot. A Knorr és a Maggi zacskós levespor ízfokozókkal hazudik: a négy főre szóló adagban mindössze két gramm száritott marhahús található.

A McDögölsz (gyorsétterem) nemzedék már nem ismeri az ételek eredeti ízét, illatát. Életében soha nem szagolt vargányát, nem kóstolt havasi málnát (van már vadmálna

aroma is!), nem érezte az október végi, eső áztatta föld illatát, számára ismeretlen a naspolya zamata.

Az íz az ételek lelke. Aki az ízeket befolyásolja, életünket manipulálja. Az íz legfontosabb funkciója a táplálék ellenőrzése. Figyelmeztetés (lenne), hogy mit nem szabad megenni. Ma becsapják ízlelésünket, holnap elfeledtetik velünk a hervadó őszirózsák illatát. És holnapután...?

*A kertemben járok, és szomorú vagyok,
szomorú, mint a fák, s hervadt virágok.
Az egész föld olyan árva, oly elhagyott,
mintha megunt a vón Isten e világot (...)
Éreztem, mikor a holt föld kebeléből
a zöldelő élet miriádja kélt föl:
almafám rózsaszín virágba öltözött,
(...) pohárkáit a hajnalka kitartha
s mézét a zümmögő méhnek kínálta:
szőlőm sátort emelt a zöldelő dombon: –
virág volt a földön, gyümölcs volt a lombon.*

A 96 éve, 1922. október 30-án örök kertjébe költözött **Gárdonyi Géza** *Novembere* ez. November első napjával lépünk őszutó, az enyészet ha-

vába. Mit tehetnénk? Fogadjuk meg, amondó vagyok, **Gyöngyössi János** református lelkipásztor intelmét, amely írva vagyon *Az eszten-*

dőben elé forduló 12 hónapok alá az 1766-ik esztendőre verszeteiben a *November* hónapról.

*Fordul az Hold: mivel tulajdon fénye nincs.
Kitetszel, mástól vett sugárokat úgy hints.
Elfogysz, ha csak táplál más által gyűjtött kincs.*

Ennek reményében maradok tisztelettel 2018-ban, Szent Dömötör napján.

100 ÉVE LETT A KOMMUNISTA TERROR ÁLDOZATA GRÓF TISZA ISTVÁN

miniszterelnökünk, aki nem csak azért emlegethető méltán a reformáció és a református egyház összefüggésében, mert szívvel lélekkel „szabadelvű kálvinista” volt, egyházának világi vezetője, hanem azért is, mert 1918 október 31-én, a reformáció emléknapjának estéjén törtek be otthonába az azóta is vértelennek nevezett őszirózsás forradalom gyilkosai és lötték le kegyetlen brutalitással, hitvese jelenlétében. Ennyit a vértelenségről.

Tisztelő kortársa, Ravasz László püspök – egybekel mellett – ezekkel a szavakkal emlékezett rá két évtizeddel mártíromsága után: *Azért mondom a legnagyobbaknak, mert nagyobb szellemi és erkölcsi képességekkel bírt, mint kortársai közül bárki. Küldetése az volt, hogy megtestesítse és igazolja a kettős monarchia politikai alapeszméjét. De mivel a monarchiában bomlasztó erők jelentkeztek, Tisza István küldetése átalakult és lett: a fenyegető nagy leszámolásban megtartani a monarchiát és benne Magyarországot a maga ezer éves történeti fejlődésének teljességében. Ez megszabja Tisza István politikáját. A nemzet életét a maga alkotmányos keretei között próbálta biztosítani. Az alkotmány működését csak parlamentáris formában képzelte el...*

Az 1. világháborút követő években ez teljességgel ellehetetlenült, bár ki tudja, mi lett volna a történelem menete, ha nincs vörös terror, nincs károlyis nemzetvesztő politika, és/de van Tisza-féle alkotmányosság.

Tisza István szobra
Dunavarsányban

S milyenek látta Ravasz püspök a tragikus sorsú miniszterelnököt? *Magas, szikár ember, széles vállakkal, domború mellel, karcsú testtel. ... Hatvan éve felé is az ország legjobb vívója és legelső lovasa. ... Arcán rendkívüli szomorúság és ki nem mondott aggodalmak árnyéka honolt, szét nem jajgathatott prófétai látásoknak elnyelt keserősége, öltözete, modora és életmódja rendkívül egyszerű... pedig lényének utolsó porcikájáig igazi nagyúr. Szellemében az akarat vonás uralkodott, ezért elsősorban férfiasága ragadott meg, azután határozottsága, halált megvető bátorsága és vakmerő elszántsága. Ez a férfiaság nemesedett benne rendkívüli lovagiaság-*

gá, az erős emberek fegyelmezett gyöngédségévé, amellyel nem uralkodni, hanem szolgálni kívánt.

Természetes haza- és egyház-szeretetéről ezt írja a visszaemlékezés: *Szenvedélyesen szeretette mindazt, ami magyar, az Alföldet, a szántó-vető embert, a pusztán vágató ménest, a beláthatatlan gabonatóblákat. ... Szerette a magyar dalt, példabeszédeinek bölcsességét, a báj és erő, a fegyelem és szenvedély nagyszerű keverékét, a magyar táncot, ezt a láthatóvá vált zenét, mozdulatúvá vált lírát. Családjá a reformáció óta a magyar kálvinizmus legelső nemzetségei közé tartozott, és ő személyes vallásosságával odaadó egyházépítő szolgálatával, mindenekfelett pedig egyéniségének és jellemének életstílusával a hagyományos magyar kálvinizmus megtestesítője. Az emberek nagyságát nem a hasznuk méri, sem nem az eredményeik, hanem az a szellemi és erkölcsi erő, amelyet életükben és halálukban megmutattak. Ezzel a mértékkel mérve Tisza István ezer éves történelmünknek legnagyobb alakjai közé tartozik. Magyarsága, erkölcsi ereje, példaadó élete, hősi halála nemzeti mivoltunk legnagyobb értékei közé sorozzák.*

Négy alkalommal követtek el ellene merényletet. A negyedik ellenállás nélkül szenvedte el. Utolsó szavai ezek voltak: *„Ennek így kellett történnie.”* Ez a mondat is tükrözi a nagy és nagyszerű ember alázatos, zsol-táros hitét: *„Az erős Isten Uraknak Ura...”* (50. Zsolt.) Élete legyen példa, emléke legyen áldott.

Dr. Bóna Zoltán

Reményik Sándor: Magányos cipruság

*Tisza István ravatalára
Nem szánlak, jó Vitéz, mert jó Neked,
Neked már jó.
Sok rémség elől elfedte szemed
Az orgyilkos golyó.
Rövid a kín, hosszú a síri álom,
De ezt a népet szánom és útálom.*

*Hogy letört életednek drága gátja,
Rajt' dül át a tömeg,
Ezer közül nagyságod egy ha látja,
S az sem érdemli meg;
A nemzedékek sodra tovatart,
S nem ad az Isten több ilyen magyart.*

*Míg éltél, értünk drága két karod
Munkált erőd felett,
S a halál, mikor szívem ragadott,
Szóltál: "Ez így kellett".
Néztél merőn, Kálvin kemény magyarja,
A puskacsőbe: ahogy Isten akarja.*

*Egy szörnyű korszak minden bűneit
Hordta fennkölt fejed,
Szeretted édes magyar véreid,
S tested megtöretett,
Új tagja mártírok nagy seregének,
Néróknál haj! hóhérbabbak a népek!*

*A becsületen folt, csorba ne essék,
Nem volt más jelszavad,
Hitted, hogy nem ábránd, mi kötelesség.
Arany-Szent-György-lovag,
Köveden rövid lesz a felirat:
Egy igaz férfi, sok hitvány miatt!*

Tisza István 1918-ban

IMPRESSZUM

SOLI DEO GLORIA – evangéliumi, közéleti folyóirat. Ingyenes, időszaki kiadvány

Kiadó: SDG Közösség • Főszerkesztő: Dr. Szilvay Balázs

Szerkesztőbizottság: Csobolyó Katalin, Dr. Bóna Balázs, Kun László, Veres Enikő

Készült: az Ex-Kop Nyomdaipari Bt. gondozásában • Példányszám: 800

Cikkek leadása: folyamatosan, a szilvay.balazs@freemail.hu e-mail címen

Honlap: www.dunavarsanyireformatusok.hu

A REFORMÁTUS EGYHÁZKÖZSÉG ÉS A SOLI DEO GLORIA KÖZÖSSÉG ESEMÉNY-NAPTÁRA ADVENTTŐL VIRÁGVASÁRNAPIG

Nov. 24.	10:00	Adventváró Családi Nap – SDG Közösségi Ház	Jan. 13.	10:00	Évkezdő ünnepi istentisztelet – SDG Köz. Ház
Nov. 26.	7:30	Bűnbánati istentisztelet – SDG Közösségi Ház	Jan. 13.	11:00	Nyilvános Egyházközségi Közgyűlés – SDG Közösségi Ház
Nov. 27.	18:00	Bűnbánati istentisztelet – SDG Közösségi Ház	Jan. 13.	13:00	Újévi szeretetvendégség – SDG Közösségi Ház
Nov. 28.	18:00	Bűnbánati istentisztelet – Református templom	Jan. 19.	19:00	Bál az Erdélyi Baráti Kör szervezésében – SDG Közösségi Ház
Nov. 29.	18:00	Bűnbánati istentisztelet – Református templom	Jan. 24.	18:00	Egyetemes Imahét ünnepi istentisztelete <i>Az üldözött keresztények megsegítéséért és a Hungary Helps Program megvalósításáért felelős államtitkárság képviselőjének megbíráásával</i> – SDG Közösségi Ház
Nov. 30.	18:00	Bűnbánati istentisztelet – Református templom			
Dec. 1.	18:00	Adventi bűnbánati istentisztelet – Református templom	Márc. 4.	07:30	Nagybőjti bűnbánati istentisztelet – SDG Közösségi Ház
Dec. 2.	10:00	Adventi úrvacsorás istentisztelet – Református templom	Márc. 5.	18:00	Nagybőjti bűnbánati istentisztelet – SDG Közösségi Ház
Dec. 5.	17:00	Műsoros Mikulás – SDG Közösségi Ház	Márc. 6.	18:00	Hamvazószerdai bűnbánati istentisztelet – SDG Közösségi Ház
Dec. 9.	10:00	Adventi zenés istentisztelet a Zeneiskolával, jótékonyági szeretetvendégség – SDG Köz. Ház	Márc. 7.	18:00	Nagybőjti bűnbánati istentisztelet – Református templom
Dec. 14.	6:00	Filmvetítés: Megszállottak. Beszélgetés Szabó Máté főszereplővel - SDG Közösségi Ház	Márc. 8.	18:00	Nagybőjti bűnbánati istentisztelet – Református templom
Dec. 16.	10:00	Adventi zenés istentisztelet a Népdalkörrel – Ref. templom	Márc. 9.	18:00	Nagybőjti bűnbánati istentisztelet – Református templom
Dec. 23.	10:00	Adventi istentisztelet – Református templom	Márc. 10.	10:00	Böjtfői úrvacsorás istentisztelet – Református templom
Dec. 24.	7:30	Adventi bűnbánati istentisztelet, cserkészreggeli – SDG Köz. H.	Márc. 14.	18:00	Nagybőjti házi-istentisztelet, házigazdát várunk
Dec. 24.	15:00	Karácsonyi gyermekműsoros istentisztelet – SDG Közösségi Ház	Márc. 21.	18:00	Nagybőjti házi-istentisztelet, házigazdát várunk
Dec. 24.	18:00	Karácsony esti istentisztelet – Református temp.	Márc. 28.	18:00	Nagybőjti házi-istentisztelet, házigazdát várunk
Dec. 25.	10:00	Karácsonyi úrvacsorás istentisztelet – Református templom	Ápr. 4.	18:00	Nagybőjti házi-istentisztelet, házigazdát várunk
Dec. 26.	10:00	Karácsonyi úrvacsorás istentisztelet – Református templom	Ápr. 11.	18:00	Nagybőjti házi-istentisztelet, házigazdát várunk
Dec. 30.	10:00	Aprószentek istentisztelet – Református templom	Ápr. 14.	10:00	Virágvasárnapi zenés istentisztelet – Református templom
Dec. 31.	18:00	Óévi hálaadó istentisztelet – Református templom	Ápr. 14.	12:00	Gyülekezeti ebéd – Református templom
Jan. 1.	10:00	Újévi úrvacsorás könyörgés – Református temp.			
Jan. 1.	11:00	Újévi köszöntés – SDG Közösségi Ház			
Jan. 6.	10:00	Vízkereszt ünnepi istentisztelet – Református temp.			

**A Református Templomban minden vasárnap 10 órakor istentiszteletet tartunk,
s azzal egy időben gyermek-istentiszteletet is.**

A Soli Deo Gloria Közösségi Házban minden hétfőn 7:30-kor 15 perces hétkezdő áhítatot tartunk.

A Soli Deo Gloria Közösségi Házban minden kedden 17:30-kor bibliaórát tartunk.

*A fenti istentiszteletekre, rendezvényekre, programokra minden érdeklődőt nagy szeretettel várunk!
További információ a 06/20 914-3893-as telefonszámon vagy a dunavarsany.ref@gmail.com e-mail címen,
illetve a www.dunavarsanyireformatusok.hu oldalon kapható.*

A SOLI DEO GLORIA KÖZÖSSÉGI HÁZ KOLUMBÁRIUMA IRÁNT ÉRDEKLŐDNI
a 06/20 914-3893-as valamint a 06/30 637-8170-es számon lehet.